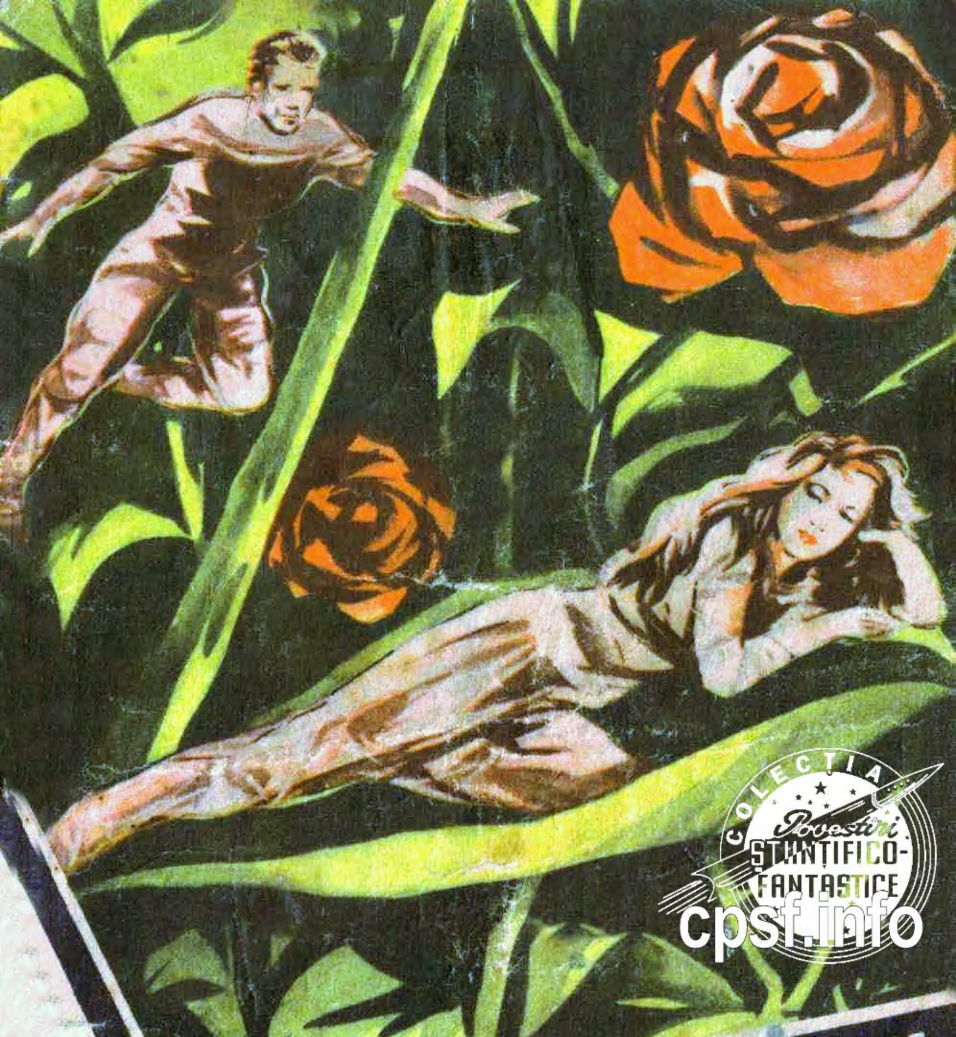


86

Colecția POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

CRIȘAN FĂGERAȘU

O IUBIRE DIN ANUL 41.042

★★★
★

EDITATĂ DE REVISTA
ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

CRIŞAN FĂGERAŞU

O IUBIRE DIN ANUL 41.042

* * * *

Colecţia „Povestiri ştiinţifico-fantastice"
86

REZUMATUL CAPITOLELOR PRECEDENTE

În cuvîntul său introductiv, autorul ne-a vestit că, deşi trăieşte în anul 50.000, va înfăţişa evenimente petrecute cu 9.000 de ani înainte de epoca lui, adică în anul 41.041.

În acel an, în mijlocul omenirii trăitoare pe nenumărate planete, a ţîşnit „Arca lui Noe", o rachetă plecată prin mileniul 9, de care nu se mai ştia nimic. Viteza mare a făcut ca timpul de pe bordul rachetei şi cel de pe planete să nu fie acelaşi: în vreme ce pe Pămînt şi pe celelalte planete au trecut 30.000 de ani, la bordul rachetei n-au trecut decît o mie. Ca rezultat, oamenii de pe „Arca lui Noe" — descendenţi ai navigatorilor cu care racheta îşi pornise zborul — sînt oameni de „tip vechi", care, spre deosebire de oamenii anului 41.041, mai au obiceiul de a dormi, nu trăiesc pînă la vîrsta de 400 de ani, nu sînt savanţi cu 20—30 de specialităţi.

Această inferioritate face ca adaptarea lor în mijlocul noii omeniri să fie foarte dificilă, iar unii chiar încearcă, fără succes, să se sinucidă. Însă, datorită eforturilor Omenirii, ei îşi găsesc încetul cu încetul calea: Tim lucrează la o uzină de microbi necesari digestiei, iar Pit îl ajută pe savantul Mils la cercetările sale. Salvarea „Arcei lui Noe" ca şi reeducarea supravieţuitorilor se datoresc în mare măsură lui Ols, un bărbat în vîrstă de 232 de ani, administrator al Pămîntului I, care a devenit planetă de odihnă şi muzeu. Acesta se interesează acum în mod special de Lu, o curajoasă supravieţuitoare de pe „Arcă", prietenă cu Pit.

(Continuare din numărul trecut)

CAPITOLUL XIX

Stăteau întinşi pe iarbă.

Doi sori, cel artificial, de noapte, care ţinea locul fostei Lune şi care tocmai apunea, şi cel natural, cuprins de flăcările răsăritului, luminau vastul peisaj de munte. Trandafiri albi, degravificaţi, înalţi de patru-cinci metri, cu petalele groase cît un braţ de om, totuşi inexplicabil de fragili şi suavi, răpunători prin necontenita lor explozie de miresme, se luau la întrecere cu brazii albaştri, a căror tulpină luminescentă, bătînd în verde, era într-un necontenit dialog cu razele parcă înroşite în foc ale celor doi sori.

Tocmai trecuse ora de ninsoare. Munţii colţuroşi şi nemişcaţi evocau o aprigă linişte, netulburată de nimeni. Nici o maşină de zburat n-avea voie să pătrundă sub 30.000 m în această zonă, ca să nu sperie păsările, îndeosebi sensibilele privighetori de zi, care cîntau ascunse în palmieri sau în floarea uriaşilor trandafiri. Un vîntişor cald îngîna, parcă gemînd sub povara miilor de miresme ale florilor şi a grăunţelor aurite, mari cît pumnul — polenul acestei vegetaţii exaltate. Era unul dintre cele mai reuşite parcuri de pe glob, numit „Romînia", în amintirea republicii comuniste care existase cîndva pe aceste meleaguri. Ei stăteau întinşi pe iarbă, lăsînd soarele principal să-i străpungă din depărtări.

— Totuşi, spuse gînditor Ois, cincisprezece încercări de sinucidere înseamnă mult. Aş vrea să ştiu care ţi-e starea sufletească.

— Cincisprezece nu înseamnă mult, se încăpăţînă Lu umilă, fără să-şi ridice ochii.

Era a doua oară cînd stătea de vorbă cu Ois, avea impresia că omul acesta puternic vrea s-o salveze de sinucidere şi s-o folosească pentru recîştigarea mai rapidă a celorlalţi naufragiaţi. Nu îndrăznea să-l privească; toţi oamenii din jur îi păreau nişte profesori mari şi strălucitori, de loc oameni, un fel de organisme superioare, mult mai perfecte, care îţi scotocesc fără delicateţe sufletul şi îţi ghicesc atît

de iute gîndurile, încît ți-e frică pînă și să mai gîndești în prezența lor! Își amintea de profesoara ei, superba Malonia, iar acum, în fața lui Ols, avea aceeași senzație de înghețare.

— Nu e mult! repetă ea îndărătnic. 15 au încercat, e drept, dar aproape 1.000 s-au și readaptat, intrînd în muncă. Unul dintre noi a și ajuns în clasa a 14-a! Tim ți-a trimis, o dată cu cadoul acela superb, o scrisoare foarte frumoasă, iar Pit — adăugă ea și mai stînjenită —, Pit, știi prea bine ce departe a...

— Știu, încuviință repede Ols, mi-a plăcut și cutia aceea artistică plină de microbi, pe care mi-a trimis-o Tim. Nu înțeleg însă de ce nu vrei să pleci pe planeta Gînd, unde e nevoie de tine. Nu, nu! protestă el, văzînd că Lu vrea să-l întrerupă, lasă-mă să vorbesc: înțeleg, nu-l mai iubești...

Lu rămase cu figura împietrită, fără să-i răspundă.

— Vezi? Taci... nu poți să răspunzi nimic. Înțelege, Lu, starea sufletului tău mă îngrijorează. Și de aceea am stăruit atît de mult ca să te explici. Acesta e singurul motiv. Altfel de ce m-aș amesteca în viața ta? De aceea vreau să-mi explici.

Lu se supără:

— Sînt lucruri care nu se pot explica imediat, chiar dacă simți că există un motiv.

— Insist din nou și din nou să-mi spui precis: care este starea ta sufletească?

— Ți-am mai spus că e greu de explicat. Uite, fă o casă și o să încerc să-ți explic.

Ols își smulse imediat de la brîu revolverul luminescent. Scoase din toc cîteva foițe metalice și, scobind pămîntul, puse între ele puțin humus și coaja desprinsă de pe un brad de alături. Meșteri așa vreo zece minute, desenînd planul unei vile și sucind mereu cadranul revolverului. La urmă, apăsă iute pe un buton.

Cu un uruit din adîncuri, o porțiune de pajiște din fața lor se puse în mișcare. Sub ochii fetei, printr-un proces de comandă și transmutare pe calea undelor, pămîntul se ridica singur, transformîndu-se în ziduri, în metale, în lemn, în materii plastice și luînd treptat, în mare, forma planului improvizat de Ols pe tocul revolverului.

Nu trecuseră decît cîteva clipe. Pe locul pînă atunci pustiu se înălța, cu adevărat răsărită din pămînt, o vilă cu două etaje. Bîrnele mari de brad luminescent îi dădeau un aspect cochet.

— Poftiți, vă rog! spuse el solemn, întrebuințînd pluralul, în vechea limbă mondială a Pămîntului.

Lu pătrunse înăuntru, rîzînd stînjenită. Ols închise ușa după el, scuzîndu-se cu un gest:

— După cum vezi, interiorul e destul de sărăcăcios. N-am avut timp: o casă serios cizelată mi-ar fi cerut pe puțin o jumătate de

oră. Dar eram grăbit să-ți aflu starea sufletească : poftim, ți-am îndeplinit dorința, acum îndeplinește-o și tu pe a mea, la fel de iute. Chiar necizelat : vorbește-mi așa, neșlefuit, cum e banca asta pe care te invit să șezi ; spune-mi ce gîndești, ce simți, de ce nu vrei să pleci pe planeta Gînd și ce intenții de viitor ai.

Masiv și hotărît, parcă umplea toată odaia, și Lu simți că nici nu mai poate să respire în fața uriașului acesta.

— Să mergem totuși afară, surîse ea timid. Credeam că o să dureze mai mult fabricarea casei : am vrut un răgaz și... și un simbol.

Se lungiră din nou în iarbă ; Ois, ca să nu strice aspectul peisajului și ca să folosească totuși energia irosită, expedie casa prin văzduh, la un centru de odihnă așezat pe celălalt povîrniș al muntelui, apoi o învălui pe Lu într-o privire poruncitoare.

— Sînt abia în clasa a 12-a, vorbi ea încet, la nivelul copiilor de 16 ani. Uite, în fața noastră era pămînt și a apărut o vilă și n-am putut să prevăd cum va arăta. La fel e starea mea sufletească. Nu pot s-o prevăd. Am impresia că voi țineți butoanele de comandă. E umilitor. Închipuie-ți o mare mulțime de oameni care urmărește mutarea unei planete, și între ei, rătăcit, un copil. Mai mic, el nu vede planeta, nu vede decît genunchii oamenilor între care s-a rătăcit. Partida se joacă la un nivel prea înalt pentru mine, butoanele de comandă se află undeva, dincolo de înțelegerea mea.

— De sigur, ar fi simplu, observă Ois, dacă sufletele voastre ar avea nevoie doar de-un buton și de cîțiva arhitecți. Nu cred însă că sufletul omului va ajunge vreodată în această situație.

— În orice caz, vei avea ceva timp să vezi cum evoluează lucrurile. Cred că mai ai de trăit vreo 300 de ani.

Vorbise rîzînd, cu un rîs mic, admirativ, și totuși necăjit.

— A, nu, răspunse Ois surprins, am abia 235 ani, nu-mi mai rămîne de trăit decît maximum 180, dintre care vreo 15—20 ani de bătrînețe.

— Și mie vreo 50, cu totul ! riposta fata. Poate c-o să ajung să-mi iau examenul de maturitate la vreo 90 de ani, taman bine înainte de a muri. Crezi că asta poate să mă lase nesimțitoare ? Mi se învîrtesc toate gîndurile în cap.

Ois zîmbi.

— Știi ce mă intrigă ? întrebă ea. Nu știu cum aș putea face... E ceva... În sfîrșit... niciodată nu se vorbește la școală despre felul cum s-a obținut prelungirea vieții.

Ois se dezlănțui într-un rîs în hohote.

— Ești prea mică, răspunse el după un timp, ștergîndu-și lacrimile, încă n-ai ajuns la lecția respectivă. Copiilor de vîrsta voastră încă nu li se explică asta.

Se temea totuşi să nu deştepte vechiul complex de inferioritate în sufletul ființei slabe şi iute pieritoare din fața sa, care abia de mai avea 30 de ani de tinerețe în față. Adăugă deci, pe un ton cît se poate de serios:

— Uite, unele chestii o să ţi le spună Malonia, în particular. Eu, ca om al epocii mele, nu mă jenez să le discut cu oricine, dar nu ştiu dacă tu...

— Nici eu, glăsui Lu dîrz, simțind că, de vreme ce n-a putut prevedea panta pe care va aluneca discuția, acum nu mai poate să dea îndărăt. Nu uita că totuşi strămoşii mei se trag din mileniul 9! Sînt din neam de navigatori... nu mă impresionează nimic...

Prin aureola de raze albe bătînd în galben, care cuprindeau pielea lui Lu, Ols văzu că obrazul ei a roşit.

— Noi nu mințim niciodată, spuse el foarte serios şi voit profesoral, păstrînd doar în fundul ochilor cenuşii-albaştri un licăr glumeț. Nu spunem niciodată nici măcar minciuni convenționale. De ce să spui că nu te jenează nimic cînd văd că ai roşit? Am impresia că pînă şi absența hainelor de pînză te ruşinează.

Lu îşi muşcă buzele şi vorbi îmbufnată:

— Da, e adevărat, nu m-am putut obişnui cu îmbrăcămintea asta de unde! Mi se pare mereu că sînt dezbrăcată — şi în timp ce Lu spunea asta, Ols observă că roşeața de pe obraz i s-a întins pînă dincolo de umeri.

— E simplu! exclamă el, e atît de simplu, încît nici la şcoală nu se mai explică, aşa cum în şcoala de pe vremea voastră nu li se explica elevilor de ce sînt îmbrăcați cu haine de pînză. Inainte hainele erau mijloace de apărare contra frigului şi căldurii, contra zgîrieturilor şi a tot ce vrei. Incetul cu încetul, ele au căpătat şi o funcție estetică-socială tot mai importantă. Contesele, să zicem, purtau dantele nu atît ca să se apere de frig în budoarele lor, cît ca să se împodobească.

— Nu te mai osteni, îl opri Lu, înțeleg că mai tîrziu, cînd clima a început să fie reglată, hainele şi-au pierdut funcția practică. Totuşi! e greu să te obişnuieşti cu un lucru care a durat vreo 30 de milenii. Omenirea nu renunță la nimic şi... nu ştiu cum să spun... totuşi estetica...

— Funcția estetică a sporit! se înverşună Ols, şi cea morală la fel, ba a mai reapărut, aproape predominantă, şi cea practică. Estetic, hainele vechi măreau farmecul şi misterul corpului, îi reliefau frumusețile şi îi ascundeau imperfecțiunile. Ei bine, razele noastre de azi au acelaşi rol, căci numai scriitorii fantastici îşi puteau închipui că în vremea noastră vor exista doar oameni frumoşi. Undele sînt semitransparente, iau formă de falduri, văluri etc., strînse pe corp sau largi, subţiază sau îngroaşă, dau un colorit mai viu sau mai ate-

nuat, sugerează ansamblul frumos al corpului, reliefează unele părți și ascund altele, în funcție de gusturi personale, modă, frumusețe a corpului omenesc și tot ce vrei...

— Asta înseamnă, interveni Lu cu un zîmbet mic și stînjenit, că persoanele considerate de voi ca mai frumoase sînt dezavantajate, deoarece razele le protejează mai puțin.

Ols începu iar să rîdă, privi în altă parte și continuă:

— Omului putea să-i fie rușine de organismul lui doar atunci cînd mai înfrunta sărăcia, bolile, intemperiile, prejudecățile, viciile, imoralitatea; nu uita că undele noastre de astăzi, păstrînd foloasele necesare ale moralității, sporesc infinit farmecul și frumusețea pe care o iradiază unitatea sufletească și trupească a ființei umane. E și practic: undele economisesc substanță, nu au nevoie de spălat, reduc timpul de „îmbrăcat" și „dezbrăcat" la o simplă apăsare de buton, admițînd că cineva vrea „să se dezbrace". Razele sînt izolatoare termice și antimicrobiene perfecte, lăsînd totuși larg deschiși, pentru oxigenare, absolut toți porii corpului. În plus, ele fac vetust vechiul costum interplanetar de tip scafandru; se lățesc în forme lumino-dinamice și ajută omul ca atunci cînd zboară în vid, în afara rachetei, să-și păstreze oxigen în jur, să despice mai iute mediul exterior. De pildă, cînd am sărit de pe Pămînt pe rachetă, în apărarea ta...

Și deodată Ols se întrerupse, iar Lu se simți roșind pînă la călcîie. Bărbatul de lîngă ea nu spusese „în apărarea rachetei voastre" ci în „apărarea ta".

— Spuneai ceva despre prelungirea vieții, îngăimă ea timid, mai mult ca să schimbe vorba.

Ols, puternicul Ols, se intimidase și el; se simțea mulțumit că se poate refugia într-o dizertație științifică:

— Șoarecele, spuse el din senin, trăiește 3 ani, dar devine matur în 3 luni. La fel, majoritatea mamiferelor cheltuiesc prin creștere cam a douăsprezecea parte a vieții. La om însă creșterea reprezenta aproape jumătate din viață: bărbatul crește pînă la 20—23 de ani, dar consolidarea sistemului osos se termină pe la 30. La fel, pe plan spiritual, un om își termina studiile de înaltă calificare abia pe la 30 de ani. Or vîrsta de maximă putere psihică și fizică era între 20 și 30 de ani: asta s-a constatat și în sport, și în rezistența psihică. Însemna că omul n-a apucat să crească bine, că a și început să îmbătrînească. Acum însă, la o vîrstă de 360 de ani, nu facem decît să ne situăm pe plan de egalitate în drepturi cu șoarecele, adică să facem ca faza de creștere să reprezinte abia 1/12 din durata vieții: restul de 40 de ani înseamnă suplimentul cucerit de om, favoarea de care se bucură el în comparație cu celelalte mamifere. Ar fi fost și

păcat ca un organism atît de complex să se dezvolte numai pentru a îmbătrîni imediat.

— Ai trecut tocmai peste partea cu pricina...

— Lucrul a cerut bătălii de zeci de mii de ani, continuă Ols, încă de pe vremea străbunilor tăi, deşi el, probabil, nu i-au dat importanţă. O dată cu eliminarea tuturor bolilor, sărăciei şi a altor rele, vîrsta a sporit în mod natural pînă spre o medie de aproape 100 de ani. Chiar în perioada cînd strămoşii noştri s-au îmbarcat pe navă, media ajunsese la 97 de ani — dar pe navă, desigur, ea a scăzut treptat, din cauza condiţiilor defavorabile. Adaugă condiţiile psihice, cînd pe toate planetele locuite au dispărut urmele oricărei diviziuni forţate a muncii şi adaugă, mai ales, metodele subatomice de mai tîrziu pentru eliminarea toxinelor şi capeţi dintr-un salt 160, vîrsta pe care vechii geriatri o considerau ca limită naturală a omului. Abia de aici începe însă faza cea mai interesantă.

Îi puse mîna pe umăr, s-o facă atentă, îi căută privirile care le ocoleau pe ale lui şi o întrebă:

— Poţi să-mi spui care e „taina" ce face organismul să crească, de la vîrsta copilăriei pînă la cea a bătrîneţii? Cum „ştie" organismul să crească aşa şi nu altminteri? Cum ştie să semene cu părinţii lui?

— Dacă prin „taină" înţelegi ereditatea, nu merită să te mai oboseşti să-mi explici.

Ols îşi dezveli dinţii într-un zîmbet larg:

— Ţi se pare că ştii, dar habar n-ai de ereditate. Pentru simplificare, o să-ţi dau exemplul unei maşini. Uite, să presupunem că am o maşină de calculat pe care în cinci ani am deprins-o să efectueze calcule logice de tip, să zicem, 10, 20 şi 30. Maşina-mamă va crea o maşină-copil care ştie să facă exact calculele 10, 20 şi 30: nimic în plus. Degeaba adaptăm „mama" şi-o învăţăm după naştere să facă şi operaţiile 40, 50 şi 60: ea nu mai are cum să intervină asupra construcţiei maşinii-fiică, pentru că a şi născut-o. Pe planul biologic, desigur infinit mai complex; sub hăţişurile a mii de generaţii şi întîmplări, se ascunde aceeaşi limită elementară. Ereditatea e „memoria" materiei vii: materia organică „îşi aminteşte" cum a crescut organismul tatălui şi al mamei pînă în momentul reproducerii, şi imită, cu unele variaţii, această creştere, precum şi aceea a sutelor de generaţii anterioare. Îmbătrînirea...

— Înţeleg! strigă Lu înfierbîntată. Organismul fiului nu are de unde „să ştie" ce s-a întîmplat cu organismele tată şi mamă după ce el a fost zămislit. Dacă, schematic vorbind, l-au născut la 30 de ani, înseamnă că el reproduce schema de creştere 1, 2, 3, 10, 20, 30 de ani: mai departe nu ştie. Ajuns aici, organismul repetă operaţiunea 30, adică stadiul atins la 30 de ani, bate pasul în loc datorită

unui fel de inerţie numită maturitate: dar această inerţie nu are suport ereditar, nu inseamnă dezvoltare. Deci incepe regresul: după 10—20 de ani, curba vitală decade, pentru că organismul „nu mai ştie ce să facă": nu are informaţii innăscute despre felul în care au evoluat părinţii după ce l-au născut.

— Exact!

— Dar tu uiţi, obiectă Lu, că aici are rol şi ereditatea celor patru bunici, opt străbunici şi mai ales uiţi lucrul cel mai important. Cei mai adesea, copilul născut din părinţi virstnici e mai slab inzestrat, mai ales ca putere fizică. Deci nu poţi amina virsta la care trebuie născuţi copiii fără a impinge Omenirea la degenerare. Poţi obţine din părinţi bătrîni copii reuşiţi timp de 3—4 generaţii, dar nu mai mult.

— Dar de ce asta? intrebă Ols, plesnindu-se zgomotos peste picior. De ce copilul născut din părinţi prea bătrini are zestre ereditară mai slabă? Tocmai pentru că organismul său a căpătat informaţii innăscute dintr-o perioadă cind organismul părinţilor urma o curbă descendentă; părinţii, cind l-au născut, erau intr-o fază in care organismul lor „nu mai ştia" ce să facă şi decădea: bătrineţea părinţilor i s-a imprimat pruncului drept insuşire innăscută. Presupune insă că vreo cîţiva oameni de 5—6 generaţii trăiesc pînă la 160 de ani, mai presupune că ei reuşesc, in mod deocamdată cu totul excepţional, să aibă un copil la virsta de 80, 90 de ani, fiind incă in plină maturitate. Şi mai inchipuie-ţi că această cucerire e consolidată 5 generaţii la rind, timp de 500 de ani, de ştiinţa biologică. Ai deci copii nevoiţi de ereditate să străbată un ciclu de 80—90 de ani: organismele-fiu „işi amintesc" că după virsta de 30 de ani organismele-părinte au crescut, foarte lent, dar au crescut totuşi, ori s-au menţinut in putere un număr precis de ani. Presupune că obţii oameni astfel fortificaţi şi astfel născuţi din tată-n fiu, care rămin insă maturi pînă la 120 de ani. Gindeşte-te că in decurs de 1.000 de ani aceşti oameni reuşesc să amine data naşterii copiilor lor doar cu 5 ani, deci cu mai puţin de 0,5%, şi iată că numai 40 de milenii de dezvoltare lină, fără opintelile ştiinţei, iţi dau un spor „imediat" de 200 de ani. Dar incă in condiţii cind oamenii trăiesc atit de armonios, incit...

— Brrr! se strimbă Lu, ridicindu-se şi cuprinzindu-şi umerii intre braţele incrucişate. Nu-mi place! E nu ştiu cum, e... zootehnic! Imi aminteşte de vechile teorii eugenice. Te pomeneşti că aţi ajuns şi la naşterea de laborator!

— Ba de loc. E tocmai contrariul eugeniei!

— Ştiu, ştiu! rise ea incurcată, zgribulindu-se mai departe. Eugenia se baza pe rasism, pe ereditatea invariabilă, pe cind voi, dimpotrivă, aţi pus accentul pe moştenirea trăsăturilor dobîndite, pe

transformarea ereditățil prin mediu. Dar este eugenică, zootehnică această dirijare și „planificare": cînd și cum să naști etc. etc., brrr! — și din nou Lu se scutură: Mai bine era în timpurile vechi!

Ols începu să ridă, o trase de mînă, ca s-o silească să se așeze îndărăt, lingă el, dar ea își zmuci mina și rămase în picioare, înfruntîndu-l, cu brațele încrucișate peste piept și cuprinzîndu-și umerii.

— Degeaba lauzi vremurile vechi! spuse Ols, amenințînd-o cu degetul. Tocmai că atunci statul era nevoit și îndrituit să dirijeze parțial mișcarea natalității: nu admitea căsătoria anumitor bolnavi, punea impozit pe celibat, dădea ajutoare de naștere. Abia mai tîrziu, cînd s-a ivit bogăția comunismului, a dispărut orice necesitate de asemenea dirijare. Procesul de prelungire a vîrstei s-a petrecut spontan. Dintre oamenii care ajunseseră să trăiască 160 de ani, doar o mică parte a avut dorința, curajul sau înțelepciunea de a zămisli copil și mai tîrziu. Dar copiii lor s-au înmulțit, și natalitatea celor de vîrstă lungă a ajuns mult mai înaltă: oamenii de 160 de ani ajunseseră să aibă cîte 10 sau chiar 20 de copii, în vreme ce subcentenarii nu depășeau o medie de 3—4 copii. N-au trecut decît vreo 5.000—6.000 de ani, și oamenii cărora calculul ereditar nu le sortea decît 80—100 de ani de viață, văzînd între ei tot mai adesea oameni de o vîrstă aproape dublă, au început să-și mustre părinții care-i aduseseră pe lume prea devreme, ba chiar să-i blesteme.

— Așa cum mi-aș blestema eu străbunii!

Ols păli îngrozitor. Cuvintele ei explodaseră din senin, încărcate de ură, cu desperare. Fața îi era schimonosită, continua să stea în picioare, fruntea ei era ridicată provocator. Așezat pe pămînt, Ols o vedea cu un cap mai înaltă decît munții din zare, dominîndu-l, sălbatică, cu ochi care priveau luminați pe dinăuntru, ca ai unei pisici în faptul nopții. Corpul plin de armonie îi era acum contursionat: nu o Venus frumoasă prin senina și neștiutoarea ei împăcare cu lumea în care trăiește, ci făptura genială și blîndă ce s-a ridicat din bezna mileniilor, s-a ridicat de pe brînci, a ajuns să domine munții și florile, și Soarele și lumina și regretă cu năprasnică durere că nu și le poate păstra pentru totdeauna, că se va întoarce supusă sub dominația lor, în veșnicele spirale ale naturii indiferente, inconștiente, atotstăpînitoare, ființa redevenind lut și iarbă, și apă pe vreo planetă oarecare, o superbă frumusețe care a luminat și a stăpînit lumea pentru o clipă, ca să se stingă imediat și pentru totdeauna.

Voi, oameni care ați trăit! Cum vom putea vreodată să vă recîștigăm? Să revedem în fața ochilor acea licărire a personalității voastre unice, pe care nimic și nimeni nu va putea s-o înlocuiască vreodată! Multe va izbîndi Omenirea, dar pe voi, care ați pierit, cum vom putea vreodată să vă recîștigăm, cum vom putea să ne

bucurăm măcar o clipă de acel licăr al vieţii voastre, pe care nimic nu poate să-l redea şi să-l sugereze atît de bine ca viaţa însăşi? Cum am putea, măcar o clipă, să-i trezim pe cei morţi în mizerie şi suferinţă şi să le mulţumim, să le arătăm lumea noastră de azi? Cum am putea să vă recîştigăm, să vă avem alături de noi? Tu, Da Vinci! Cu cîtă bucurie am repune în mîna ta dalta şi penelul! Şi tu, Paganini, ce n-am da să ascultăm odată arcuşul tău! Genii fără seamăn, opere de inegalabilă artă a naturii şi societăţii — inegalabilă pentru că fiecare aţi fost ceva unic ce nu se poate repeta niciodată toţi sînteţi pierduţi, irevocabil, definitiv, şi nimic nu se mai poate întoarce: în faţa noastră se cască numai viitorul, un viitor infinit, frumos şi strălucitor, dar care se termină invariabil pentru fiecare om cu unul şi acelaşi pas în neant. Am învins nedreptăţile, sărăcia, boala, învingem depărtările, totul, dar a rămas şi rămîne în faţa noastră, ca o creaţie a infinitului, meterezul numit „sfîrşit" sau „pieire". Unde există infinit, acolo e şi moarte.

Strigătul de totdeauna al omului răsunase în cele cîteva cuvinte ale lui Lu, trimise cu obidă peste minunatele înălţimi ale noii lumi.

Ols nu putu să-şi revină clipe în şir. Psihicul lui nu putea suporta vederea unui protest atît de intens; îl îndurera spectacolul durerii, fusese obişnuit întotdeauna să împartă cu oamenii poveri şi suferinţe, dar acum, tocmai la un om de care se simţea atît de puternic atras, nu putea interveni cu nimic. De altminteri, decenţa lui bărbătească îi impusese întotdeauna să trateze Duşmana, veşnica Umbră, cu o uşoară ironie nepăsătoare, niciodată cu ură făţişă. Protestul fetei i se părea indecent, ţîşnit din adîncurile carnale ale instinctului de conservare şi mărturisind o slăbiciune şi o durere pe care omul nu trebuia să le mărturisească niciodată sau, în cel mai rău caz, o dată, în treacăt, cu un zîmbet plictisit. Ca toţi oamenii foarte puternici, Ols putea suporta lupta cu un adversar oricît de tare, dar nu putea răbda nici o clipă confruntarea cu un om care are un moment de slăbiciune. Fata, al cărei cap scăpărător domina munţii, era slabă, prin starea pe care o mărturisise, şi totodată era puternică, prin revolta ei, prin faptul că în vocea ei melodioasă de contra-alto răcnea sălbatic, ca o fiară, o năprasnică şi strălucitoare sete de viaţă. Putere? slăbiciune? — pînă la urmă, Ols n-ar fi putut spune ce i-a evocat strigătul fetei şi nici dacă l-a întristat, l-a dezgustat sau, dimpotrivă, i-a stîrnit admiraţie. Era răscolit, simţea cum îi fuge sîngele din obraz — şi amîndoi, încremeniţi de parcă i-ar fi străbătut din senin curentul unui trăsnet, rămaseră aşa, nemişcaţi, minute în şir.

Intr-un tîrziu, Ols se răsuci cu fața în iarbă. Știa că s-a apropiat de rezolvarea misterului omenesc care-l preocupa și — oricît de greu îi venea să continue pe această cale — era hotărît să rezolve ecuația pînă la capăt.

CAPITOLUL XX

Urmă, parcă netulburat:

— S-a ivit apoi, cu ajutorul științei, o nouă lege biologică. Să zicem că mă nasc după 10 generații care au avut copil la 200—300 de ani, și am un copil la numai 30 de ani. Ei bine, copilul meu își va putea păstra totuși tinerețea pînă la plafonul maxim de 300 de ani, atins de străbunicii mei. E legea plafonului maxim, ireversibil, căci și copilul copilului meu va păstra această cucerire.

— Dacă aș naște copii, gîndi Lu cu glas tare, ei m-ar blestema pentru că se nasc ca niște infirmi: în 30—40 de ani abia ar apuca să îmbătrînească și să moară lîngă un soț care abia începe să-și trăiască prima tinerețe.

— O, nu, se grăbi să răspundă Ols, și păli iarăși.

Aruncă o privire grăbită asupra fetei, și se ridică iute în picioare. Aflase tot ce voia să afle și era dornic să schimbe vorba. Se îndepărtă cîțiva pași cerînd prin televizor, pe o voce scoborîtă, ceva de mîncare. Intinsă pe spate, în iarbă, simțind cum o învăluie prin unde parcă și răcoarea și căldura, Lu admira statura colosului care se afla în picioare în fața ei, un om puternic, dar nu îndesat, cu mușchi alungiți, cu linii robuste și zvelte totodată, o forță fizică spiritualizată. Il admira așa cum admiri o operă de artă într-un muzeu, fără a avea pretenția s-o posezi vreodată.

— Ols, ia spune, cum de poți să faci o casă și nu poți să faci și mîncare?

Ols începu să rîdă: îl amuza la ea ceva de copil și, în același timp, citea în trupul întins în fața lui amintirea marelui efort de pe navă, care simboliza pentru el și truda omenească infinită, dar și o forță vitală care poate căpăta forma unei pasiuni infinite. Malonia, superb exemplar sufletesc și fizic al mileniului 42, n-avea această reminiscență, de slăbiciune și copilărie: era ca o statuie însuflețită, tăiată dintr-o singură bucată de marmură omenească.

— Ce e de rîs? se supără Lu.

— Casa n-o înghiți! Infinit mai complicată e fabricarea, din lumină, a unei hrane demne de organismul omului. Aici n-am înaintat prea mult față de „Arca lui Noe", doar la calitate și gust; abia acum...

Se întrerupse, făcu un semn lung cu mîna și, după cîteva mi-

nute, alergind prin iarbă, reveni cu hrana lansată dintr-un mic proiectil, ale cărui arcuri mai tremurau încă.

— Uite un bob de strugure, spuse el intinzindu-i un fruct albastru a cărui mărime îi evoca lui Lu mai curind un pepene, uite și proteine de fazan, cu extract albastru de lumină, uite și...

Îi înșira în față diferite mincăruri, ținînd mereu ascuns un obiect în fundul palmei.

— Ți-am adus o mare raritate, rise el la urmă, privind-o lung. Am cerut ceva pentru o fată căreia nu-i place îmbrăcămintea de unde și care probabil nu apreciază nici suportul de hrană. Am cerut ceva rar: un șervet antic, și încă unul de pînză. Lu, spuse el grav, intinzîndu-i mîncarea și anticul șervețel, Lu, tu vei trăi mult. Detoxinizantul a început să acționeze: îți dau pe puțin 100 de ani. Cît despre ce-ai spus, că vei naște oameni care-și vor termina viața alături de un soț care abia și-o începe, n-ai dreptate. Asupra copiilor tăi va acționa legea plafonului maxim, în caz... în caz că... — și deodată Ols, om al mileniului 42, care nu se jena de nici un subiect, începu să se încurce la fel de inexplicabil cum se mai încurcă și azi unii contemporani ai mei, după aproape 10.000 de ani.

— Da, poate voi avea copii de vîrstă lungă, confirmă amar Lu, în caz că... în caz că... în caz că voi găsi un om al acestei societăți, un viețuitor de 400 de ani, un om dispus să trăiască, tînăr, lîngă o bătrînă, să-i închidă ochii sau să trăiască 10 ani cu ea, ca apoi, el fiind încă tînăr, să părăsească unica persoană cu minte de copil și trup de bătrînă.

O cută groasă reapăru între ochii cenușii ai lui Ols, vechea cută care nu se mai ivise de la apariția „Arcei lui Noe", din cursa aceea colosală prin care readusese Omenirii pe strămoșii ei pierduți.

— Există oameni în conflict cu vremea lor, vorbi el încet, cu ochii ațintiți asupra vechilor Carpați. Am iubit o femeie și, deși nu mai e vremea jurămintelor, am avut senzația și siguranța iubirii veșnice. Și totuși ea s-a dovedit mai vrednică de vremea noastră, de vremea care, fără să oblige, îngăduie mai multe schimbări de conviețuire. A fost în pas cu cerințele societății, a fost mai vrednică și m-a părăsit. Azi s-ar întoarce, și încă mă înfioară...

Lu tresări imperceptibil; știa că e vorba de Malonia.

— Dar, urmă Ols, în ea am pierdut un principiu, o stare sufletească, e greu să-ți explic. Să nu spui că sînt un mistic care crede în vechea legendă a celor două jumătăți ale mărului de aur, căutîndu-se peste vremuri. Și totuși, și totuși, și totuși..., îngînă el pierdut, și totuși simt că în viitor oamenii se vor ridica mai sus, adevărata varietate a universului numit Om o vei găsi în unitate, vei găsi 1.000.000 de femei într-una singură. Una singură, la care, după

ce ţi-ai strîns destulă experienţă de viaţă, să te opreşti o dată pentru totdeauna.

În faţa acestei micuţe pămîntene, îndepărtată şi copilăroasă, căreia i se destăinuise numai sincer, căci sincer era cu toţi oamenii, ci mai profund, văzînd în el însuşi, poate mai adînc decît văzuse pînă atunci, colosul psihic Ols, cu 24 de specialităţi ştiinţifice, pentru prima oară în viaţa lui, simţi că genul acesta de costum de raze pe care-l purta de 235 de ani e parcă totuşi cam sumar. Se aşeză lîngă ea, pe iarbă, şi atunci îşi dete seama că ceea ce îl tulbura era de fapt nu „costumul", ci această dezgolire sufletească.

Lu, privind în altă direcţie, cu braţele arcuite sub cap, stătea nemişcată şi de n-ar fi fost zvîcnirile de respiraţie ale pieptului ai fi zis că-i o statuie mai micuţă, din vremea cînd oamenii nu erau atît de înalţi şi cînd ea ar fi fost socotită înaltă faţă de alţii.

— Spun totul sincer pînă la capăt, vorbi Ols, săltîndu-se într-un cot şi căutîndu-i privirea, apăsîndu-i umărul, ca s-o întoarcă cu ochii spre el. Prefer o prietenie scurtă, chiar de numai 50 de ani, chiar cu riscul de a-mi vedea iubita îmbătrînind lîngă mine în timp ce mai sînt tînăr, dar să ştiu că această scurtime a iubirii e veşnică.

— Uite un dinosaur! exclamă Lu.

Vorbise atît de serios, şi toată scena era atît de stranie, încît Ols se ridică intrigat în capul oaselor.

— Nu, nu te uita în jur, tu eşti dinosaurul, stimate „supraom"! strigă Lu şi pentru prima oară de cînd o cunoscuse, Ols o văzu rîzînd în hohote.

Destinsă, cu mîinile sub cap, cu pieptul zguduit de hohote, rîdea cu o nestingherealǎ şi fericire total contemporană, aşa cum Ols văzuse oamenii rîzînd în vremea lui şi cum nu credea că oamenii trecutului ar fi putut rîde vreodată.

Lu, îngheţată de spaimă şi de respect alături de acest colos supracult şi supraputernic, care numai într-un deget părea să aibă mai multă ştiinţă decît toţi străbunii ei la un loc, gusta acum un zguduitor sentiment de eliberare. Din obiect de muzeu, Ols devenise o fiinţă vie şi accesibilă, cu care putea sta de vorbă. Pentru prima dată de cînd coborîse în Noua Lume, întîlnea un om pe aceeaşi treaptă cu ea; dacă nu pe aceeaşi treaptă a cunoaşterii lumii, a vîrstei şi puterilor multiple, atunci măcar pe aceea a caracterului, a unei vulnerabilităţi mici, oricît de mici, dar care să-l facă om şi nu zeu.

— Eşti un dinosaur masculin! repetă ea printre hohote, vrei ca o femeie să-ţi dedice veşnicia, întreaga ei viaţă, ultima bătaie a pleoapelor, în vreme ce tu, după moartea ei, nu mai ai de trăit decît un biet secol-două acolo, cît să schimbi 10-20 de soţii.

Spunînd acestea, Lu, care nu se atinsese de mîncare, îşi lepădă preţiosul şerveţel de pe genunchi, îl împături cu grijă şi o rupse la

fugă — nu ştia nici ea bine de ce. Ols ar fi putut s-o prindă lesne, dar îi plăcea graţia acelei fugi şi o lăsă să ia avans. O văzu cum ajunge pe marginea prăpastiei şi cum, cu un uşor ţipăt de teamă şi excitare copilărească, se aruncă în gol. Bărbatul izbucni în hohote puternice şi porni masiv, într-o goană vijelioasă, spre locul unde dispăruse ea. O văzu căzînd dezordonat, îşi luă vînt ca de pe o trambulină şi sări vertical, cu braţele întinse în jos, uşor îndoit pe spate. Cînd ajunse aproape la jumătate, observă că Lu ţîşneşte în sus înspre el. Încercă s-o prindă, dar fata, degravificată, era mai vioaie în mişcări, şi în vreme ce Ols se prăbuşea ca o piatră la fund, ea, cu un rîset, se feri înlături şi se opri pe o mică platformă situată la jumătatea drumului.

Cînd Ols, acum degravificat şi el, ţîşni îndărăt, în înălţuri, spre platformă, fata dispăruse de mult. O regăsi pe platoul înmiresmat din vîrful muntelui, rîzînd, la o prudentă distanţă de el, şi gata s-o rupă la fugă în caz că ar fi încercat s-o prindă. A sări fără greutate, degravificată, era unul dintre sporturile ei favorite, unul dintre puţinele lucruri care-i plăcuseră din prima clipă a sosirii ei pe Pămînt, căci îi aminteau şi de navă.

Ols, ca s-o prindă, folosi o şiretenie. Se prefăcu obosit, gîfîia vizibil şi se prinse de un palmier mic, îndoindu-l, ca şi cînd s-ar fi atîrnat de el din pricina oboselii. De fapt însă, în lipsa greutăţii, nu putea fi obosit şi, neavînd greutate, nu putea nici îndoi palmierul; îl îndoise prin forţa mare a muşchilor, proptindu-şi picioarele în el şi prinzîndu-l cu amîndouă braţele. Îi încurcă vîrful între crăcile unui pom învecinat, se întinse între ramuri la orizontală, formînd astfel un arc improvizat, a cărui săgeată era el însuşi. Cu o lovitură de pumn, desprinse palmierul de crăcile înconjurătoare şi, cînd copacul se dezdoi, săgeata bronzată a trupului lui Ols ţîşni brusc prin aerul albastru, înspre fată.

Lu îl văzu abia după o clipă. Scoţînd un strigăt de spaimă şi veselie, făcu un salt în altă direcţie. Ols îşi îndoi trupul, dar nu putea coti prea mult, şi trecu vîjîind pe lîngă ea, neputînd să se oprească. În salturi mari, de cîte zece-douăzeci de metri înălţime, Lu o rupse la fugă în direcţia contrară. Lipsită aproape de orice greutate, îşi lua elan de la sol şi sărea peste culmile brazilor cu un ţipăt de încîntare, mai ales că vîntul, purtînd-o, îi prelungea săriturile. Ols, în sfîrşit, izbuti să se agaţe de nişte liane, oprindu-şi existenţa de săgeată, şi o porni îndărăt, după ea. Însă, în loc să se avînte de la sol, se sprijinea cu piciorul gol drept în vîrful brazilor, sărind pe o traiectorie mai puţin curbă şi micşorînd astfel distanţa care îi despărţea. Cu un nou ţipăt, Lu îşi schimbă direcţia şi se pierdu printre tulpinele marilor trandafiri albi, a căror înălţime o întrecea

mult pe a el. Ols o căuta, spunea tot felul de glume s-o facă să ridă, s-o oblige astfel să-şi trădeze poziţia, dar zadarnic. O găsi abia intr-un tirziu, pitită sub o petală albă, rizind pe infundate şi izbucnind in strigăte cind se văzu descoperită.

Bărbatul rupse uriaşa şi enorma petală (numai trandafirii degravificaţi puteau pe atunci atinge asemenea proporţii uriaşe: prin inlăturarea greutăţii dispăruse una dintre principalele frine ale creşterii lor). O inveli pe Lu in petala ruptă, ca intr-o veche mantie de hermină, o cuprinse pe după umăr şi sări, cu ea impreună, in inălţimi. Deveniţi serioşi, zburară multă vreme, cu mişcări line şi uniforme, prinzindu-se cruciş de miini, aşa cum se prind şi patinatorii, şi folosind dibaci fiecare toană a vintului. Ols, cu ochii lui exersaţi, zări şi citeva perechi de aripi, lăsate probabil de nişte copii, căci erau cam mici. Şi le prinseră de miini şi de picioare şi, in mai puţin de jumătate de oră, Lu avu marea satisfacţie să poată prinde din zbor o rindunică. Pasărea era ingrozită, dar Lu o mingiie şi il dădu drumul. Alergară apoi pe faţa lucie a unui lac de munte; fiind lipsiţi aproape complet de greutate, oglinda apei ii zvirlea elastic in sus, in cele mai ciudate poziţii, iar Lu, rostogolindu-se peste cap, prin aer, striga incintată, fără să ştie ce-i oboseala, pină simţi dintr-odată că i s-a făcut foame.

După ce-şi recistigară greutatea, se aşezară pe locul de unde plecaseră, şi Lu incepu să mănince. Ols o privea cu coada ochiului. I se părea că voioşia fetei a avut totuşi ceva artificial, forţat. Işi amintea de cuvintele ei profetice şi se vedea tinăr şi viguros, inchizind pleoapele unei fiinţe imbătrinite peste noapte alături de ea şi rămînind singur, un veac sau chiar două, vreme suficientă pentru a schimba, cum spunea Lu, zece sau chiar douăzeci de soţii.

Un om mai slab decit Ols, de-ar fi vrut s-o cucerească, poate ar fi inăbuşit-o cu jurăminte şi imbrăţişări ori s-ar fi revoltat impotriva profeţiei făcute de tinăra din faţa lui, ori, ca să respecte regulile de autodisciplină, simţind cum creşte enervarea in el, in locul trapezului ar fi sărit in pomul alăturat, incepind să se rotească pe crengi. Ols insă lua o hotărire pentru toată viaţa, şi ceea ce il preocupa şi il uimea nu era simpla cucerire a unei iubite, ci cunoaşterea caracterului omenesc. Işi amintea acum, cu claritate halucinantă, frinturile de secundă de pe navă, cind menţinuse racheta lui in direcţia Soarelui şi a morţii, nu pentru că l-ar fi atras doar un trup de femeie, oricit de frumos ar fi fost acesta, ci pentru că il chema o taină a sufletului omenesc, răsuflarea de o clipă a Omenirii, acea răsuflare care fără de el s-ar fi stins, poate o sticlire a Infinitului.

— Ştii ce-mi place la tine? intrebă el deodată. Ştii de ce ai

rezistat unui şoc care te-a aruncat cu zeci de mii de ani inainte?

— Nu ştiu, zimbi Lu ascunzindu-şi faţa indărătul bobului de strugure. Asta numai un dinosaur şi un „supraom" ca tine poate să ştie.

Ois o învălui intr-o privire in care ardeau impreunate fericirea lui de bărbat matur cu înţelepciunea lui de filozof trecut de două secole şi ii spuse, adîncindu-se in ochii ei verzi-căprui:

— Oricare ar fi şocul tehnic şi cultural pe care l-ai simţit văzindu-te azvirlită peste zeci de milenii, oricare ar fi treapta de cunoaştere pe care stai, tu ai înţelegerea armonioasă a intregului. Tu sezisezi Ansamblul. Aşa intuiau lumea naivii şi sublimii greci ai antichităţii, aşa a luminat-o fulgerul necontenit al gindirii lui Marx, această înţelegere au avut-o toţi cei care au supravieţuit, tineri, pină azi. Ai un farmec al felului de a intreba, de a răspunde, o slăbiciune şi o putere, o rezervă inepuizabilă de revoltă şi de uimire, un fel anumit de a te extazia în faţa unei flori, ceva in care există şi graţie, şi omenie, şi viaţă, chiar in ceea ce e slab şi pieritor. Mă supără felul in care te nesocoteşti şi te simţi inferioară, numai pentru că eşti venită de pe altă treaptă a dezvoltării umane: nu-ţi dai seama că intruneşti ceea ce a fost intotdeauna esenţial pentru om, pentru raţiunea, sufletul şi graţia lui. Tu, înainte de toate, eşti Om. Cred că dacă aş fi cunoscut-o pe Venus din Milo, la fel m-aş fi indrăgostit de ea...

— La virstele voastre astronomice iţi convine! rise iritată Lu. Un secol să te drăgosteşti cu Venus din Milo, altul cu Cleopatra, al treilea cu Julieta şi al patrulea cu... cu... — şi deodată risul ii pieri de pe buze — cu cine s-o nimeri.

Stătea cu bobul de strugure pe jumătate devorat, căzut lingă ea, cu şervetelul de pinză uitat peste poala de raze şi deodată incepu să plingă. Plingea aşa cum au plins intotdeauna femeile indrăgostite pină peste urechi, care nu mai ţin seama de nimic, nici de virstă, nici de viitor, nici de orice altceva pe lumea asta, adică plingea aşteptind să fie cit mai repede luată in braţe, sărutată şi consolată.

Ois însă, neobişnuit cu asemenea manifestări, se gindea că n-ar fi potrivit nici să-i vorbească in această stare, nici să abuzeze de slăbiciunea ei. Se indepărtă cu paşi rari; stătu de vorbă vreo jumătate de oră cu Bab, dindu-i instrucţiuni prin televizor şi lăsindu-i fetei de pe iarbă intreg timpul necesar pentru a se linişti.

Cind se întoarse, o găsi cu ochii spălaţi de plins. Şervetul, un şervetel de pinză, o plesă rară, şedea alături de ea, ud şi mototolit. In loc să se umfle de pe urma plinsului, ochii ei se limpeziseră şi mai mult; erau aproape la fel de mari ca aceia ai Maloniei, şi in ei Ois regăsi acea scinteiere a infinitului pe care-o pierduse.

— Ascultă, Lu, spuse el grav. O să mă bat pentru viaţa ta. Nu

voi admite ca tu să mori bătrînă în brațele mele, cît timp eu mai sînt matur și te iubesc. O să găsesc eu ceva. Și dacă n-oi găsi și dacă o să pieri înainte de mine, n-o să mă sinucid, cum au încercat să procedeze compatrioții tăi de pe navă. N-o să mă sinucid, că nu trăiesc doar din iubire, și lumea mai are nevoie de mine. Dar ce vorbim acum e pentru veșnicie. Iubirea de care îți vorbesc, oricît de scurtă, e pentru veșnicie. Eu în iubire o să rămîn mereu al tău. Altă femeie n-o să mai iubesc.

Lu ar fi plîns din nou, dar se temea că el iar o să plece, lăsînd-o să se liniștească singură. Și nu mai voia să rămînă singură. Și de aceea nu-și îngădui să plîngă. Trecuse ziua, era un nou amurg, de astă dată natural; o perdea de protecție apăra parcul de sorii artificiali, iar Soarele cel mare își trimitea ultimele raze pieziș, proptindu-le de pieptul lat și fin al lui Ols. Lu se ridică în picioare, în fața lui Ols, și simți cum o dibuie, prin mantaua ei de unde albe, cîteva raze ultraviolete, prietene ale omului și solii îndepărtați ai Soarelui care voise cîndva s-o mistuie. Se opri la un pas de Ols, cu brațele atîrnind în jos, și îngăimă:

— Cum ai spus? Mai spune o dată...

— Pentru veșnicie, repetă Ols. Mereu și mereu, unul pentru celălalt.

Lu își petrecu brațele moi după ceafa lui — abia îl putea cuprinde — și se cufundă într-un sărut în ale cărui clipe revăzu întreaga goană a stelelor și a lumilor printre care gonise întreaga ei copilărie. El o sărută pe umărul care roșea atît de ușor, și Lu se ghemui mică la pieptul lui. După o clipă, Ols simți pe piept ceva umed, dar ea îl strînse febril în brațe și murmură:

— Plîng, lasă-mă să plîng, nu pleca, dinosaurule!

CAPITOLUL XXI

Intr-un avînt unic, miliarde de oameni răspunseseră la chemarea de a locui prima planetă care avea să se deplaseze în spațiu, în locul vechilor rachete. Proporțiile planetei, asemănătoare cu cele ale Pămîntului, și cifra de 2,7 miliarde de locuitori erau simbolic alese. In anul 1 al erei noastre, cînd fusese lansat primul satelit artificial, atîta număra populația globului pămîntesc.

Pînă în anul 41.043, pînă la planeta-exploratoare, Omenirea alcătuise un singur trunchi, cel care se trăgea de pe Pămînt: oricît de îndepărtate erau noile planete, ele făceau parte din același complex de sisteme ca și Pămîntul. Acum însă, cei 2,7 miliarde de oameni — locuitorii noii planete, aveau să sădească în nemărginirea galaxiilor un nou arbore omenesc, pornind de la sîmburele noului Pămînt,

să caute viața, dacă ea există, și stabilirea unei legături cu arborele principal, dacă va fi posibil.

Puntea de comandă a planetei era situată în vîrful unui munte înalt, pe care ședea Ols. Pe baza cererii sale fusese ales comandant al nesfîrșitei expediții, pentru că avea cunoștințe neobișnuit de întinse și mai ales pentru că, în cîțiva ani de administrare a Pămîntului, ajunsese să cunoască vechea planetă ca nimeni altul. Pămînt II, adaptat într-un timp record, era o reproducere fidelă a Pămîntului I, cu monumentele sale și cu o bună parte a geografiei sale. Pe noua planetă se aflau și cîțiva dintre pasagerii fostei „Arce a lui Noe", iar la muzeul planetei se afla și o copie fidelă a „Arcei".

Pentru Ols nesfîrșita expediție nu însemna numai sădirea unui nou arbore uman sau căutarea vieții în univers. El visa să învingă Timpul, astfel încît întreg trecutul, tot ceea ce însemna ani de diferență între el și ființa iubită, să-și piardă valoarea și să pălească în fața iubirii așa cum pălește scînteia unui licurici în fața infinității luminoase a sorilor creați sau mutați de voința omului.

— Nu se poate, nu se poate !..., repeta mereu Lu, așezată lîngă el într-un hamac făcut dintr-o mare petală de trandafir albastru, pe puntea de comandă a planetei. Puntea se afla lîngă un platou uriaș, unul dintre capetele marelui telescop curb care străbătea de la un antipod la altul întreaga planetă. Nu se poate, spunea ea încet, cuprinzîndu-l într-o privire. Poate că diferența de timp între noi și restul omenirii mă va face să cîștig cîteva zeci sau sute de ani față de cei rămași pe vechiul loc. Dar asta nu-mi va schimba cu nimic vîrsta biologică : la fiecare sută de ani cîștigată de mine tu vei cîștiga mii, și diferența dintre noi va rămîne aceeași. Dar e bine și așa, îmi va ajunge o viață de iubire... Să-mi găsești la bătrînețe un soț în vîrstă și o pereche de cîrje... dar e bine și așa...

— Vom vedea ! repeta Ols încăpățînat. Și în fața ochilor îi juca trupul gol și încordat care țîșnise peste zeci de mii de ani, prin „Arca lui Noe", ca să-l întîlnească pe el și iubirea lui nesfîrșită.

Conștiința scurtimii vieții umplea iubirea ei cu o intensitate pe care Ols n-o putuse bănui niciodată și nici n-o văzuse la oamenii epocii sale. Își dădeau seama de sfidarea pe care o reprezintă pentru timp și natură dragostea unor oameni atît de diferiți ; și în această superbă sfidare pe care o proclama iubirea lor, ei simțeau că trăiește însăși specia omenească, străvechea spiță care învinsese atîtea, supraviețuise la atîtea și refuzase să se stingă vreodată.

Pentru alte femei, care aveau de trăit 400 de ani, un an-doi de despărțire însemna o greutate, nu însă și o nenorocire... Lu însă trăia cu o intensitate supremă, din clipe făcea secole, iar dragostea lor evoca mărețe dezlănțuiri cosmice.

În timp ce Pămînt II, înainte de lansare, gravita deocamdată pe orbita sa naturală, Ols, la coordonatorul de comandă primea vești despre cele 2,7 miliarde de membri ai echipajului planetei. Nici nu porniseră, și numărul lor se înmulțea, noi invenții și noi opere artistice erau înregistrate pe coordonatorul științific cu o iuțeală care părea delirantă. Omenirea, care de mult încetase să mai înainteze pe brînci, îi apărea acum sub forma unui exploziv avînt, care sondează victorios marginile tuturor lumilor știute, și luminează firide necunoscute, care luminează poate chiar și acolo unde se întinde imperiul negru al morții prea timpurii, cea care pîndea exemplarul de superbă umanitate de lîngă el.

— Pornim? îl întrebă pe Ols șeful de echipaj.

— Pornim! spuse el. Lu, fii atentă. Pornim.

Dar Lu nu răspunse. Sufletul lui Ols îngheță deodată.

— Lu, repetă el, te iubesc, pornim!

Dar Lu zăcea întinsă fără mișcare în hamacul ei.

Ols, torturat de spectrul acelei iminente pieiri a ființei iute muritoare de lîngă el, se repezi s-o zgîlțîie, desperat.

În ultima clipă, cu mîinile lîngă umerii ei, văzîndu-i chipul învăluit în raze, se opri. Oftînd de ușurare, își amintise un lucru de care uita din cînd în cînd, mai ales în frigurile unui moment ca acesta, și mai ales din cauza temerii negre care îi însoțea fericirea. Uitase că Lu, după o zi de muncă, obișnuiește să doarmă.

Era ceva ciudat, ca în poveștile de pe vremuri. Pentru el — ca om al epocii fără de somn — era ceva unic, căci nu mulți oameni puteau să vadă pe atunci respirația regulată și fața liniștită, cu pleoapele coborîte, a ființei iubite.

Șeful de echipaj, un tinerel de vreo 40 de ani, îmbrăcat într-un costum de raze argintii, deși întreaga pornire era automată, îl mai întrebă o dată:

— Pornim?

Întreba ca să i se audă vocea răsunînd în întreaga Omenire pe care-o părăsea, pentru a o regăsi, cine știe cum și cînd, și dacă, și prin a cîta generație, dacă nu cumva o și găsise în munca lui exaltată pentru societate și în viața ființelor dragi. Știa că pornirea planetei lor nu va avea nimic spectaculos: o clipă, din cauza efortului energetic, luminile sorilor artificiali și ale tuturor planetelor vor păli, iar în clipa următoare, după un fulger de durere stîrnit de cîmpul magnetic în mușchii fiecăruia, Pămînt II va porni lin, și pasagerii lui nu vor observa nimic, decît că luminile Omenirii interplanetare se îndepărtează parcă. De aceea comanda de plecare era singurul lucru spectaculos și de altminteri simbolic, pornirea fiind hotărîtă

automat. Necăpătind răspuns şi trepidind în razele sale argintii, tînărul inginer întrebă din nou:

— Pornim?

— Pornim! spuse Ols.

— Direcţia?

— Infinitul sting! comandă Ols.

Şi în vreme ce, din lumina clipindă şi apoi feerică a tuturor planetelor şi sorilor artificiali al Galaxiei Umane, noua planetă se desprindea lin, luind viteză încetul cu încetul, Ols „dinosaurul şi supraomul", după un alt semn de rămas bun, se strecură pe puntea de comandă, purtind o ciudăţenie a zecilor de milenii trecute, un obiect care intriga milioane de colaboratori ai săi. Mergea spre hamacul în care, învăluită în costumul ei de unde, dormea Lu, şi ducea în miini un vechi obiect dintr-un material numit mătase: o plapumă cu care iubitei sale, ca o prejudecată, îi mai plăcea încă să se învelească atunci cind doarme.

— *SFIRŞIT* —

INCHEIERE

M-am îngrozit, pur şi simplu m-am îngrozit cind am văzut ce s-a întimplat!

Imi cer scuze pentru romanul acesta absurd şi mă grăbesc să-l iau îndărăt — în caz că a ajuns cumva în miinile voastre.

Ca oameni din preajma anului 50.000, v-aţi dat desigur seama de accidentul intimplat, dar, ca să am conştiinţa liniştită, vă voi da pe scurt explicaţiile mele, oricit de inutile ar fi ele.

Fireşte că aţi ghicit că numai cuvintul introductiv îmi aparţine. Restul l-a scris debutanta asta mărginită de lingă mine, şi iată cum:

Sint de meseria mea instalator de planete. Literatura e pentru mine o distracţie secundară, pentru care nu-mi rămine prea mult timp. Eram în localul meu din Capitala spaţiului 8 şi aşteptam dispoziţii noi pentru mutarea unei planete nenorocite şi vechi, asupra căreia consiliul nostru nu putea să ia vreo hotărire. Ca să-mi treacă vremea, m-am gindit să scriu o povestire pentru cei 854 de strănepoţi ai mei. Se ştie că pentru copiii mai mici de cinci ani e bine să descrii intimplări petrecute cu zeci de mii de ani în urmă, fiind întimplări mai simple, puerile aş zice, mai apropiate de înţelegerea lor. Abia apucasem însă să scriu cuvintul introductiv, că a şi venit dispoziţia de mutare a planetei. Cum era şi firesc, m-am repezit imediat să execut planul. Cuvintul introductiv nu l-am luat cu mine. N-am lipsit de aici decit citeva clipe; cind m-am întors, romanul era gata făcut şi, spre stupefacţia mea, gata difuzat în tot spaţiul 8 al Omenirii!

Sint dezolat şi îmi cer scuze. Plecind în grabă, am lăsat cuvintul introductiv pe o maşină coordonatoare şi ea a făcut restul.

E o maşină cu care m-am amuzat adesea, dindu-i teme literare spre rezolvare. E foarte mărginită însă, şi desigur — dacă aţi avut răbdare să citiţi cite ceva din povestirea de faţă — aţi fost frapaţi de faptul că majoritatea numelor ilustre citate aici aparţin erei vechi. Sint dinainte de anul 1958 (după stilul vechi). La fel, majoritatea comparaţiilor şi a figurilor de stil, ca şi compoziţia, nu depăşesc nici măcar anul 2000 al erei vechi! Lucru explicabil prin faptul că maşina se specializase în trecutul îndepărtat: majoritatea cunoştinţelor acumulate de ea se invirt în jurul acelei perioade. Nu mai vorbim de grozăviile tehnice şi de toate aberaţiile pe care ţi le înşiră cu aerul cel mai grav din lume! V-aţi tăvălit desigur de ris citind explicaţiile grosolane şi naive asupra vitezei luminii, gindului fără exprimare sonoră şi toate celelalte. Chiar şi în domeniul ei limitat, maşina are lacune serioase. Intr-adevăr trebuie să fii maşină ca să ignorezi în aşa hal relaţiile între oameni şi tot ce se referă la anul 41.042! De pildă aţi fost izbiţi, desigur, de felul candid în care mărturiseşte a nu înţelege de ce savanţii care sar din baie obişnuiesc să strige „Evrika!". Şi cind te gindeşti că toate aceste lacune, contraziceri grosolane, greşeli şi naivităţi sint puse sub semnătura mea, un cinstit şi modest instalator de planete.

Dar cel mai neplăcut m-a impresionat caracterul prăfuit al acestui aşa-zis „roman"! Face o filozofie ieftină despre omenire şi pină la urmă rezolvă totul printr-o banală povestire de dragoste! E explicabil, căci maşina a fost hrănită numai cu literatura a vreo 20 de secole vechi, dar şi cu aceea incomplet şi foarte prost asimilată, aşa după cum v-aţi putut da seama. Combină situaţiile după modelul vechii literaturi, dar le cam lungeşte, inventează unele caractere simpatice, dar le explică prea mult, ca şi cind copiii de cinci ani n-ar putea înţelege şi aşa mobilurile personajelor!

Acum însă, pozna a făcut-o, şi nu-mi mai rămine decit să retrag povestirea din circuitul planetar. Dacă intilniţi cumva vreo copie, vă rog s-o distrugeţi imediat. Povestirea o s-o dau tot maşinii ăsteia, ca s-o transpună în versuri — poate că iese ceva mai de soi.

In orice caz, îmi dă de gindit zelul cu care — fiind uitată cu contactul deschis — s-a grăbit să scrie un întreg roman pe baza unui simplu cuvint introductiv. Asta arată că totuşi această rablă desuetă e oarecum familiarizată cu literatura, în ciuda faptului că o pun mereu la treburi fără legătură cu arta. Am observat şi citeva combinaţii ingenioase, surprinzătoare din partea unei maşini atit de uzate. Poate că, virind în ea încă vreo citeva zeci de secole de literatură, şi încetînd s-o mai înham la alte treburi, s-o fac pină la urmă să poată scoate cite o povestire bunicică, pentru copiii mici de tot. Fireşte, niciodată n-o să poată să ajungă la subtilităţile artistice ale unui om viu. Totuşi, e păcat s-o arunc: în vreo 500 de ani, dacă o dau pe mina strănepoţilor mei, poate c-o să iasă din ea o jucărie literară interesantă.

POSTFAȚĂ

Din razele de lumină, prin disociere în electroni și pozitroni, se fabrică oxigen, hrană, metal. Cam straniu. Dar surprizele nu s-au terminat. Din snopuri de lumină se confecționează îmbrăcăminte practică și în același timp frumoasă: ea reține oxigenul necesar continuării vieții și în spațiile interastrale, este caldă sau răcoroasă, după necesități, și strălucește în culori plăcute, convenabil alese. Se apasă pe un buton și obiectele își pierd greutatea, se realizează, așadar, ceea ce se numește în ziare, antigravitația. Dar fiindcă trăim în epoca diverselor antiparticule există și antifotonul, adică antilumina, care are darul de a produce întuneric. Există și antisunet și se realizează viteze superioare vitezei luminii. Cam ciudat, nimic de zis. Dar „miracolele" nu se rezumă la fizică și la chimie. Biologia ne oferă posibilități de transformare la fel de extraordinare. Oamenii trăiesc pînă la patru sute de ani. Fiecare stăpînește zeci de specialități. Ei își pot transmite ideile și dorințele direct, prin contacte radiofonice între creier și creier, între creier și mașină. Ei au acum la dispoziție în locul spiritelor bune și rele mașini electronice, transistori și unde herțiene, care, pe cît se pare, pot înfăptui mai multe decît spiritele din cele „O mie și una de nopți". Oamenii morți în accidente pot fi readuși la viață, iar planetele, ca, de exemplu, Pămîntul, pot fi strămutate chiar și în alte sisteme solare. În fine, poate cel mai uluitor fenomen prin efectele sale practice este comportarea cu totul paradoxală a timpului și a vîrstelor: o navă cosmică, plecată în explorarea spațiilor interstelare, se întoarce pe Pămînt peste cîteva sute de ani... după socoteala celor de pe navă. (În jurul acestui eveniment este țesută întreaga intrigă a povestirii.) Însă la întoarcere, călătorii cosmici au surpriza să constate nu numai că Pămîntul a fost strămutat de pe vechiul său loc, dar că, între timp, pe planeta noastră au trecut mii de ani, și Omenirea s-a transformat complet din punct de vedere biologic. Nu însă și din punct de vedere uman — ne asigură autorul. Dimpotrivă, pămîntenii au evoluat pe scara infinită a umanizării, și excesul de știință și tehnică nu numai că nu i-a dezumanizat, dar i-a ajutat să se debaraseze definitiv de rămășițele regnului animal. Ei cunosc dragostea pătimașă, cîteodată sînt și puțin geloși — lucru pentru care își fac în mod cuminte imediat o autocritică activă. Ei știu să facă sacrificii și trăiesc în deplină înțelegere și pace; conflictele tragice le sînt necunoscute, deoarece orice divergență de păreri este în cîteva secunde rezolvată, folosindu-se ca un consultant și mașinile electronice perfecționate. Și cu toate că viața este extrem de evoluată, ea nu este totuși plictisitoare — ne asigură autorul.

* * *

Într-adevăr, în toate aceste povestiri științifico-fantastice avem de-a face, din anumite puncte de vedere, cu o reeditare sau cel puțin cu posibilitatea de reeditare ultramodernă a vechilor legende, basme

şi povestiri fantastice, de astă dată însă bazate pe o concepţie materialistă, ateistă, o concepţie ştiinţifică. Vechile povestiri îşi proiectau acţiunea în trecut : „a fost odată ca niciodată". Aceasta era legat de ideea că în trecut se trăia mai bine, că în trecut oamenii erau fericiţi, era primăvară eternă şi pace. „A fost odată ca niciodată..." Pe atunci, animalele ştiau să vorbească, spiritul binelui învingea totdeauna spiritul răului, pe atunci oamenii trăiau sute de ani, erau cinstiţi, puternici, cuminţi şi bine dispuşi. Istoria ne-a dovedit însă că în trecut oamenii nu erau de loc mai fericiţi, mai perfecţi şi mai puternici, ci, dimpotrivă. La ideea fericirii, Omenirea n-a înţeles să renunţe, dar realizarea ei o proiectează astăzi în viitor, într-un viitor ale cărui premise sînt puse astăzi în ţările socialiste.

Poate există degravificare? Intr-un roman ştiinţifico-fantastic, această idee este admisă, cu atît mai mult cu cît anumite ipoteze în această direcţie preocupă anumite cercuri ştiinţifice. *

Vor exista oare oameni care să trăiască patru sute de ani, care să cunoască posibilitatea reînvierii nu de basm, ci a unei readuceri concrete la viaţă a organismului încă neputrezit, influenţarea naşterilor prin pastile şi realizarea paradoxului timpului ? Cred că o discuţie asupra unui asemenea subiect ar avea — în faza actuală a ştiinţei — un caracter cît se poate de steril. Răspunsul cel mai cert care s-ar putea da la întrebarea pusă este că o parte dintre aceste idei vor putea fi înfăptuite, despre unele „minuni" se şi poate vorbi ca despre un lucru real (sateliţii artificiali, miinile mecanice conduse prin biocurenţi, reanimări spectaculoase etc. etc.), iar altele, desigur, nu vor putea fi realizate niciodată. Dar care sînt acelea care vor putea, şi care sînt acelea care nu vor putea fi realizate? Iată o chestiune la care ar fi mai greu de răspuns, dacă nu cu desăvîrşire imposibil. Dar scopul unui roman ştiinţifico-fantastic nu este să dea cunoştinţe ştiinţifice valabile sub formă romanţată, să introducă deci elemente de fizică, de astronomie sau biologie în conştiinţa cititorului sub forma unui aliment diluat şi uşor comestibil. Criticile adresate acestor povestiri, critici formulate de pe poziţiile severe ale rigorii ştiinţifice, mi se par că au greşit adesea din capul locului.

Genul ştiinţifico-fantastic corespunde unor reale necesităţi spirituale şi intelectuale ale epocii noastre şi de aceea nu se va putea niciodată renunţa la el, în ciuda obiecţiilor care demonstrează — în mod just de altfel — caracterul imposibil sau cel puţin foarte neverosimil al unor idei cuprinse în aceste povestiri. Aceste romane nu vor ceda niciodată terenul unor povestiri perfecte din punct de

---

* In legătură cu textul lui C. Făgeraşu, precizăm că e adevărat că masa degravifiată nu prezintă inerţie. Acest lucru nu trebuie însă să ne inducă în eroare şi să ne facă să tragem concluzia absurdă că dispariţia inerţiei atrage după sine dispariţia masei sau chiar a materiei. In ceea ce priveşte „dispariţia masei — la viteza luminii" (în ciuda notei autorului care glumeşte pe această temă) trebuie să spunem că în realitate masa creşte cu viteza, tinzînd către infinit, cînd viteza ei se apropie de viteza luminii *(N. R.)*

vedere ştiinţific — dar tocmai de aceea — aş spune: în mod necesar lipsite de elementul fantastic, şi deci, din acest punct de vedere, poate mai puţin amuzante şi stimulatoare. Căci pînă cînd ideile ştiinţifice ajung nu să fie complet verificate, dar să depăşească măcar pragul verosimilului, ele pătrund de obicei atît de mult în conştiinţa epocii, încît tot elementul lor fantastic, adică neverosimil, se volatilizează. Autorul vechi îşi lua elementele fantastice, de care avea nevoie, din lumea animalelor; autorul modern şi le ia din matematică, din fizică, din biologie. Criticile ce s-ar putea aduce romanelor ştiinţifico-fantastice de pe poziţiile unor exigenţe ale corectitudinii ştiinţifice mi se par — sub un anumit aspect — asemănătoare acelora care s-ar putea aduce vechilor legende mitologice sau povestirilor medievale despre alchimişti şi astrologi sau chiar romanelor lui Jules Verne. (Desigur, însă, nu trebuie să uităm că primele căutau explicaţia finală a fenomenelor într-un spirit divin, pe cînd cele moderne slăvesc — cu mai multă dreptate — omul şi societatea umană.) N-ar fi oarecum deplasat, poate chiar meschin, să obiectăm împotriva unora sau altora spunînd că animalele nu pot să vorbească, că omul nu se poate transforma în pasăre, că nu se poate face aur din aramă numai prin rostirea unor formule magice etc.? Aceste povestiri n-au pierdut nimic din valoarea lor — dacă au avut fireşte vreodată valoare — numai datorită faptului că fenomenele fantastice pe care le relatează reprezentau un vis milenar al omenirii, un vis nelămurit, dar de neînfrînt despre fericire, despre eliberarea din jugul exploatării, despre cunoaşterea tainelor lumii. Tocmai faptul că aceste creaţii au supravieţuit dovedeşte în mod grăitor valoarea lor socială.

*
* *

Îmi imaginez o discuţie între un fizician şi un biolog, pe de o parte, şi între autorul vreunei povestiri ştiinţifico-fantastice, pe de altă parte. Fizicianul şi biologul nostru ar spune: — Eu îţi demonstrez că ceea ce scrii dumneata despre viteze superioare vitezei luminii, despre fabricarea metalelor din lumină, despre telepatia electronică, despre oamenii care în timp de milenii (măsurate pe pămînt) trăiesc doar cîteva zeci sau sute de ani în timpul lor propriu (dar în ani echivalenţi din punct de vedere biologic cu anii noştri obişnuiţi) — îţi dovedesc că toate acestea sînt nişte absurdităţi, la care autorul nostru ar putea răspunde: „Da, recunosc, ele sînt absurde din punct de vedere al ştiinţei actuale. Dar ce ne asigură că ele nu vor intra peste zeci de mii de ani în sfera posibilităţilor realizabile? In definitiv, cine ar fi crezut acum o sută de ani că se va putea realiza transmutaţia elementelor, şi cine ar fi crezut acum patruzeci de ani că se va putea realiza eliberarea energiei atomice? Însuşi Einstein protesta şi ridiculiza asemenea ipoteze lansate de fantaştii de atunci!" Dar fizicianul şi biologul nostru ar putea răspunde din nou: „E adevărat, dar faptul că multe lucruri care ni s-au părut în trecut absurde, irealizabile, fiindcă erau în contradicţie cu stadiul de atunci al ştiinţei, faptul că multe dintre aceste lucruri s-au reali-

zat, sau cel puţin şi-au pierdut caracterul lor absurd, nu ne îndreptăţeşte de loc să acordăm acelaşi grad de posibilitate şi de verosimilitate oricărui produs al fanteziei libere. In definitiv, istoria ne oferă exemple şi în acest sens, anume că nu orice previziune sau prorocire cu privire la viitorul ştiinţei a fost ulterior confirmată."

Purtată în felul acesta, discuţia mi se pare că ar putea să se prelungească fără a se ajunge la o concluzie prea fertilă şi tranşantă.

* * *

Cred că suspiciunea cu care privesc adesea oamenii de ştiinţă povestirile ştiinţifico-fantastice inspirate din ştiinţă se datorează unei manifestări oarecum exagerate a spiritului pozitivist, care este potrivnic chiar şi ipotezelor, necum fanteziei. Pozitivismul consideră ca fiind dăunător pentru ştiinţă orice amestec al fanteziei. Or, unul dintre învăţămintele cele mai importante ale istoriei fizicii din ultima jumătate de secol este că fantezia creatoare a jucat un rol însemnat şi în cercetarea ştiinţifică şi că eliminarea ei ar dăuna progresului ştiinţei. Acest lucru o ştiu foarte bine şi cei care se ocupă efectiv de cercetarea ştiinţifică. Ei ştiu foarte bine că un cercetător înzestrat cu neobişnuite capacităţi intelectuale, cum este memoria, asimilarea rapidă, talentul matematic, gîndirea precisă, rapidă, posibilitatea de concentrare, continuitatea şi logica internă a raţionamentelor, spiritul critic, nu este totuşi în stare să producă rezultate valabile din cauza — cum s-ar exprima colegii săi — lipsei de fantezie. Desigur există fantezie şi fantezie! In cercetarea ştiinţifică efectivă numai acele rezultate ale fanteziei pot pătrunde care prezintă posibilitatea unei verificări preliminare cît de cît de sumare, sau care pot fi încadrate într-o teorie cu consecinţe ce se pretează principial la o verificare. Desigur, autorii povestirilor fantastice n-au pretenţii la aşa ceva, dar scrierile lor îşi au totuşi un rost bine definit în ansamblul deosebit de complex al vieţii ştiinţifice, al acelei activităţi sociale colective care contribuie la creşterea permanentă a ştiinţei. Căci aceste romane şi povestiri fantastice, cînd sînt cît de cît bine scrise, şubrezesc puterea întunericului, a superstiţiilor şi misticismului, creează un climat de admiraţie şi de respect faţă de ştiinţă, faţă de munca, faţă de activitatea ştiinţifică şi, prin aceasta, contribuie desigur la intensificarea fluxului de cadre către ştiinţă; înlesnind astfel selecţia cadrelor capabile de a face cercetări, contribuie la intensificarea sprijinului moral pe care trebuie să-l acorde ştiinţei societatea, contribuie la recunoaşterea generală a rolului important pe care este menită să-l joace ştiinţa în viaţa noastră de azi şi de mîine. S-ar putea din nou obiecta că unii cititori ar fi înclinaţi să ia în serios o serie de idei fanteziste, să creadă fie că ele au fost realizate, fie că sînt realizabile (cel puţin într-un viitor apropiat). Majoritatea cititorilor vor uita amănuntele tehnice ale fantasticului, tocmai acele idei tehnice greşite care ar putea să dăuneze. (Să nu uităm cît de greu se reţine, chiar şi printr-o învăţătură sistematică,

conținutul unei lucrări nu de specialitate, dar chiar și de știință popularizată!) În schimb va rămîne puternica dorință de a înfăptui lucruri grandioase, pe care omul le poate realiza numai cu ajutorul științei. Și această dorință va fi în stare să trezească în sufletul tînărului cititor resursele latente ale voinței necesare pentru a învinge greutățile însușirii științei.

Fără aceste povestiri romanțate și fantastice, în care știința joacă rolul principal, tînărul nostru poate n-ar fi însuflețit niciodată de munca științifică, deoarece tratatele de specialitate nu prea pot — și nici nu sînt menite — să-i trezească entuziasmul prin proiectarea unor perspective pe care n-ar îndrăzni niciodată să le promită, chiar dacă acestea nici n-ar intra în domeniul fantasticului. Cine urmărește actuala întrecere dintre capitalism și socialism își poate da bine seama ce importanță au numărul și pregătirea cadrelor științifice. Și, în această privință, sînt absolut convins că numărul lucrătorilor devotați ai științei va crește în mod sensibil în urma influenței povestirilor științifico-fantastice. Ele sînt menite să trezească o atmosferă de entuziasm în știință și pentru știință — lucru fără de care nu se poate face nici un lucru serios. Căci munca științifică va avea nevoie poate nu peste mult timp de acte eroice: încercarea primului drum în Cosmos. Și desigur că îndrăzneții pasageri, care vor dori să guste măreția unei asemenea experiențe unice, se vor prezenta din rîndurile acelora care au fost înflăcărați pentru știință tocmai de asemenea povestiri fantastice. Ați înțeles, deci, că în concepția noastră această literatură nu dezvoltă doar pasiunea pentru știință, ci și virtuți, cum ar fi curajul, abnegația pentru o cauză socială etc. Aceste povestiri de anticipație au deci menirea să facă un anumit serviciu, să joace un anumit rol precis, iar după ce maurul și-a făcut datoria, maurul poate să plece. Dar nu toate romanele științifico-fantastice vor pleca după ce au aprins într-un mare număr de tineri admirația pentru știință. Multe dintre ele vor rămîne, producînd — datorită tocmai valorii artistice, educative, prospețimii și originalității elementului fantastic — o permanentă delectare, care nu va fi micșorată nici chiar de conștiința absurdității științifice a unora dintre ideile dezvoltate acolo. Și poate, tocmai datorită acestor calități, putem prezice o viață mai lungă și povestirii de față.

*
* *

Dar pentru a evita pe cît se poate ca un număr oricît de mic de cititori să cadă victimă mirajului fantasticului — în vederea acestui scop poate —, nu este nenimerit să se atașeze, înaintea sau după o asemenea lucrare, cîte un mic avertisment, cîte un mic „mod de utilizare", menit să precizeze opinia actuală a științei despre acele idei fantastice în legătură cu care știința actuală a ajuns măcar să-și formuleze o părere oarecare (căci despre multe dintre aceste idei nu poate spune absolut nimic).

În cazul povestirii pe care cititorul a parcurs-o, trebuie să spu-

nem că, deocamdată, nimic nu ne îndreptăţeşte să credem că vom putea cîndva ajunge la confecţionarea veşmintelor din raze luminoase sau la ceea ce numeşte autorul antifoton.

Ce s-ar putea spune despre fizica subcuantică, despre care vorbeşte autorul? Nici nu ştim precis ce s-ar putea înţelege prin aşa ceva dacă nu doar atita — foarte vag — că dezvoltarea fizicii nu s-a încheiat cu mecanica cuantică — afirmaţie cu care orice fizician este de acord. În ce priveşte extragerea oxigenului şi a metalelor din lumină, aici autorul se bazează, probabil, pe aşa-zisul efect de formare a unor corpuscule pornind de la cuante de energie, proces în care radiaţii gama pot da naştere, în anumite condiţii, unei perechi electron-pozitron. Desigur, de aici şi pînă la fabricarea oxigenului sau a metalelor ar mai fi cîte ceva de făcut, şi anume tocmai esenţialul; or, în această privinţă nu avem deocamdată nici un fel de indicaţie experimentală sau teoretică. În sfîrşit ar trebui să consacrăm poate ceva mai mult ideii fantastice a paradoxului timpului, care stă în centrul povestirii şi care a captat, de cînd a luat naştere în teoria relativităţii, imaginaţia aproape a tuturor autorilor de romane ştiinţifico-fantastice. Nici nu era posibil altfel. Aici ştiinţa a furnizat o asemenea idee la care nici cea mai prodigioasă fantezie poetică nu s-ar fi gîndit poate vreodată: faptul că dintre doi gemeni acela care se întoarce dintr-un lung drum interplanetar, parcurs la viteze apropiate de viteza luminii, ar fi mult mai tînăr decît fratele său, rămas între timp pe loc. Acest paradox al gemenilor a produs încă la apariţia teoriei relativităţii mare consternare, şi adversarii teoriei au fost tentaţi să vadă aici un argument decisiv împotriva teoriei lui Einstein. Spaţiul nu ne îngăduie să aprofundăm aici această chestiune mai cu seamă că înşişi specialiştii poartă încă discuţii asupra acestei probleme fără a exista o concluzie unanimă.

*

* *

Astăzi trăim epoca „miracolului" ştiinţific, a unui miracol material, obiectiv, a unui miracol înfăptuit de om şi opus miracolelor supranaturale ale trecutului. Miracolul ştiinţific este o realitate a vieţii noastre moderne. Atmosfera sa nu poate fi însă prezentată şi sugerată numai prin redarea a ceea ce există în momentul de faţă în ştiinţă, ci numai prin exagerarea artistică a faptelor şi posibilităţilor ştiinţei — exagerare care face parte nu numai din drepturile, ci şi din datoriile elementare ale oricărui artist. În basmele vechi, fantasticul era identic cu ceva imposibil de realizat de om şi accesibil numai forţelor supranaturale. Aceste poveşti inspirau sentimentul implacabilităţii soartei, sentimentul slăbiciunii şi al fragilităţii omului faţă de forţele naturii şi ale divinităţii, sugerîndu-i ideea că, în slăbiciunea sa, el poate stăpîni forţele naturii numai cu ajutorul divinităţii, respectiv numai cu ajutorul reprezentanţilor pămînteşti ai acesteia. Povestirile bazate pe miracolul material, înfăptuit cu ajutorul ştiinţei,

au; dimpotrivă, darul de a elimina ipoteza inutilă a divinităţii din lupta omului cu natura, ele duc la formarea şi la întărirea conştiinţei umane de stăpîn real al forţelor naturii şi imprimă convingerea că omul poate înfăptui toate aceste lucruri fantastice numai dacă se supune legilor obiective, numai dacă studiază şi dacă dezvoltă ştiinţa.

Ştiinţa progresează nu numai faţă de rezultatele sale proprii, ci, şi în extensiune, ea se infiltrează din ce în ce mai adînc în conştiinţa oamenilor de rînd şi se răspîndeşte pe teritorii şi în pături din ce în ce mai largi. Ştiinţa de azi nu mai trăieşte în izolarea laboratoarelor şi a cabinetelor de lucru. Ea a început să îmbibe viaţa noastră de toate zilele. Aproape că nu mai există revistă sau chiar cotidian care să nu se străduiască să-şi ţină la curent cititorii cu noutăţile din lumea ştiinţelor. Evenimentele ştiinţei încep să rivalizeze în privinţa interesului public ce se manifestă faţă de ele la toate meridianele cu interesul ce se manifestă faţă de evenimentele sportive. Este suficient să amintim, în această ordine de idei, evenimentele legate de eliberarea energiei atomice, Anul geofizic internaţional şi în special entuziasmul extraordinar care a străbătut lumea întreagă cu ocazia lansării sateliţilor artificiali.

In prezent, speranţele-i milenare (legate de realizarea unui viitor care să nu mai cunoască mizeria, lipsurile, bolile), omenirea şi le pune în progresele ştiinţei şi ale tehnicii mînuite cu înţelepciune, într-o societate bazată pe principiile umanismului socialist, şi nu pe încrederea în jocul miraculos şi incalculabil al soartei oarbe. In această luptă, într-adevăr de proporţii gigantice, pentru subjugarea forţelor naturii, omul îşi dezvoltă capacităţile creatoare, forţa-i intelectuală şi morală, la dimensiuni cu totul şi cu totul noi şi neobişnuite. Nu este vorba numai de descoperirea unor posibilităţi latente ale intelectului său, ci de apariţia şi dezvoltarea unor noi trăsături morale şi intelectuale, căci în definitiv — după expresia nimerită a lui Marx — transformînd natura, omul se transformă pe sine însuşi. Artistul — acest constructor al spiritului uman — nu poate şi nici nu va rămîne în afara acestui uriaş curent de idei şi sentimente. Ştiinţa, viaţa ştiinţifică, cu aspectele sale infinite, va deveni şi devine un izvor major de inspiraţie pentru artist. Dacă construirea unui pod, cîştigarea unui război drept, lupta unui ţăran cu elementele naturii pot prilejui şi au prilejuit numeroase ocazii pentru descrieri artistice, în care cititorii au avut ocazia să admire măreţia, forţa intelectuală şi morală a omului şi să-şi întărească în urma celor citite încrederea în propriile lor forţe, precum şi în posibilităţile colectivităţii sociale, atunci ştiinţa va putea oferi şi oferă efectiv scriitorilor şi poeţilor — şi, desigur, consumatorilor artei — un prilej de o intensitate sentimentală incomparabilă pentru a cînta un imn omului. Corul din „Antigona" şi-a însufleţit auditorii proslăvind omul uriaş care a înhămat vîntul şi a îmblînzit fiarele şi a scos leacuri din ierburi, învingînd boala. Este nevoie ca omenirea să audă glasul unui nou cor care să-i vorbească despre omul care a îmblînzit fiara minusculă, dar infinit mai periculoasă, a nucleului atomic, despre

omul care nu mai e silit să scoată din ierburi leacul bolii, ci creează el însuşi medicamentele, pe care natura nu le-a cunoscut niciodată, despre omul care plăsmuieşte corpuri cereşti şi care pune sub jug forţele gravitaţiei pentru a umaniza Universul. Toate acestea nu merită oare să fie cîntate la nivelul unui Sofocle? Fiorul tuturor acestor senzaţii noi nu merită să fie redat la nivelul unui Tolstoi sau Goethe? Arta majoră a secolului nostru poate n-a reuşit încă să asimileze şi să iradieze trăirea profundă a acestei grandioase clipe, dar romanul ştiinţifico-fantastic e primul care redă suflul de uragan al acestui nou flux de senzaţii şi sentimente ce pun stăpînire pe omenirea zilelor noastre.

IMRE TOTH

S. R. S. C.
FILIALA BUCUREȘTI

și

MUZEUL TEHNIC AL CENTRULUI DE DOCUMENTARE TEHNICĂ AL MINISTERULUI INDUSTRIEI GRELE

în colaborare cu

REVISTA ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

COMITETUL ORĂȘENESC U.T.M.

ORGANIZEAZA

„ORA ȘTIINȚEI ȘI TEHNICII"

La Muzeul tehnic din Parcul „Libertății", la ora 10 dimineața

Duminică 17 august — **De la zmeu la avionul atomic**
Radu Stoica — inginer șef al C. D. T.

Duminică 31 august — **Energia solară**
Prof. univ. ing. Ion Gudglu

Duminică 14 sept. — **Mecanica de-a lungul veacurilor**
Prof. univ. ing. Lazăr Stoicescu

Duminică 28 sept. — **Concurs: „Să cunoaștem Muzeul tehnic"**

Conferințele vor fi însoțite de materiale intuitive, diafilme, diapozitive, filme științifice și vizitarea muzeului

2012

CLUB COLECȚIA Povestiri ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

cpsf.info

prelucrare
&
editor
Costin Teo Graur

i.m. Pompilu



Au scanat, corectat, prelucrat.

Ceea ce nu au fost în stare redacțiile Știință și tehnică sau cei care au dat să continue CPSF, au reușit, cu multă dăruire, muncă și cheltuială, acești entuziaști.

Lor trebuie să le mulțumim pentru că avem acum posibilitatea să (re)citim legendara Colecție.

clandher
flash_gordon
evilgheorghe
krokodyliu
progressivefan3
car_deva
coolio
fractalus
panionios
nid68
un anonim (RK)
Gyuri
hunyade
dl. Dan Lăzărescu
Cilly Willy
fizikant
Doru Filip
connieG

(dacă este omis cineva, vă rog un email și reparăm greșeala!)

APARE DE TREI ORI PE LUNA - PREȚUL 1 LEU